

A gyermekvédelmi észlelő és jelzőrendszer szerepe az egészség- egyenlőtlenségek csökkentésében

Katona Gergely
Gyermekjóléti alapellátási főreferens
Emberi Erőforrások Minisztériuma
Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatások Főosztálya

Alapellátás a számok tükrében

Év	A gyermekjóléti szolgálatok	A gyermekjóléti szolgálatot működtető települések	Az ellátásba bevont települések	A gyermekjóléti szolgálattal ellátott települések		A szolgáltatást igénybe vevő gyermekek száma	A szolgáltatást igénybe vevő családok száma
	száma			száma összesen	aránya, %		
2000	1 525	1 490	1 304	2 794	89,1	155 904	..
2001	1 497	1 445	1 540	2 985	95,2	193 071	..
2002	1 587	1 587	1 450	3 037	95,8	206 907	..
2003	1 541	1 450	1 594	3 007	95,3	173 844	..
2004	1 623	1 414	1 502	2 916	92,7	170 116	..
2005	1 493	1 219	1 500	2 719	86,5	130 350	..
2006	1 238	924	2 099	3 021	96,1	122 908	63 327
2007	881	820	2 254	3 050	96,8	121 539	64 246
2008	815	765	2 348	3 096	98,2	126 478	68 548
2009	814	762	2 360	3 084	99,0	127 219	69 340
2010	807	754	2 334	3 045	96,6	145 377	79 645
2011	782	734	2387	3081	97,7	151 204	84 705

Alapellátás a számok tükrében II.

Területi egység, fenntartó, népességnagyság	A gondozott gyermekek száma					Tanácsa dottként megjele nt
	összesen	ebből:				
		alapellátásban gondozott	védelemben vett	utógon dozott	szakellát ásban elhelyezett	
Ország összesen	151 204	94 101	33 376	1 157	22 570	70 554
Közép-Magyarország	36 555	25 241	5 369	363	5 582	23 269
Közép-Dunántúl	13 502	8 060	3 383	85	1 974	5 798
Nyugat-Dunántúl	9 548	5 836	2 052	89	1 571	5 455
Dél-Dunántúl	15 371	9 052	4 012	134	2 173	6 226
Dunántúl	38 421	22 948	9 447	308	5 718	17 479
Észak-Magyarország	25 071	15 511	6 293	142	3 125	10 514
Észak-Alföld	31 782	17 987	8 099	263	5 433	11 914
Dél-Alföld	19 375	12 414	4 168	81	2 712	7 378
Alföld és Észak	76 228	45 912	18 560	486	11 270	29 806

Alapellátás a számok tükrében III.

Területi egység, népességnagyság	Összes kapcsolat felvétel	Ebből:					
		önként (gyermek maga)	szülővel közösen	gyermekjóléti szolgálat által	jelzőrendszer tagjai által	gyámhatóság által	együttműködésre kötelezett
Ország összesen	65 203	1 534	7 751	8 027	31 788	6 971	9 132
Közép-Magyarország	16 961	556	2 611	1 771	7 997	1 375	2 651
Közép-Dunántúl	6 893	208	953	812	3 511	562	847
Nyugat-Dunántúl	3 499	40	424	461	1 923	293	358
Dél-Dunántúl	5 726	166	754	870	2 830	575	531
Dunántúl	16 118	414	2 131	2 143	8 264	1 430	1 736
Észak-Magyarország	10 766	150	946	1 672	4 961	1 670	1 367
Észak-Alföld	13 331	212	1 102	1 679	6 780	1 571	1 987
Dél-Alföld	8 027	202	961	762	3 786	925	1 391
Alföld és Észak	32 124	564	3 009	4 113	15 527	4 166	4 745

Alapellátás a számok tükrében IV.

A kezelt probléma típusa	2008	2009	2010	2011
Anyagi	178 884	160 030	204 029	201 272
Gyermeknevelési	143 794	125 225	160 987	165 468
Beilleszkedési	46 385	44 106	54 294	63 971
Magatartászavar	89 975	72 414	96 144	104 571
Családi konfliktus	82 075	64 303	76 370	71 854
Életviteli	123 212	97 185	120 963	122 188
Szülői elhanyagolás	42 243	40 112	48 663	51 437
Családon belüli bántalmazás	13 336	11 535	14 286	13 318
Fogyatékoság, retardáció	11 762	9 826	10 967	9 435
Szenvedélybetegség	20 561	15 248	16 038	16 326
Összesen	752 227	639 984	802 741	819 840

Alapellátás a számok tükrében V.

Területi egység	Családon belül bántalmazott gyermekek száma			Családon kívül bántalmazott gyermekek száma		
	fizikailag	lelkileg	szexuálisan	fizikailag	lelkileg	szexuálisan
Közép-Magyarország	647	1 217	77	186	271	23
Közép-Dunántúl	253	551	35	84	116	11
Nyugat-Dunántúl	144	374	15	18	24	8
Dél-Dunántúl	240	808	17	62	46	18
Dunántúl	637	1 733	67	164	186	37
Észak-Magyarország	269	316	20	50	20	12
Észak-Alföld	480	931	41	101	106	17
Dél-Alföld	283	576	47	81	73	13
Alföld és Észak	1 032	1 823	108	232	199	42
Ország összesen	2 316	4 773	252	582	656	102

Alapellátás a számok tükrében VI.

Jelző	Jelzések száma
Egészségügyi szolgáltató	14844
Egészségügyi szolgáltatóból: védőnői jelzés	11343
Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgálat	6054
Napközbeni kisgyermek ellátást nyújtók	2964
Átmeneti gondozást biztosítók	4212
Menekülteket befogadó állomás, menekültek átmeneti szállása	312
Közoktatási intézmény	90208
Rendőrség	10571
Ügyészség, bíróság	1266
Pártfogói felügyelet	4647
Társadalmi szervezet, egyház, alapítvány	700
Áldozatsegítés és kárenyhítés feladatait ellátó szervezet, pártfogó felügyelői szolgálat	336
Állampolgár	6336
Önkormányzat (jegyző)	62781
Munkaügyi hatóság	173
Összesen	205404

Alapellátás a számok tükrében VII.

Év	A működő Bölcsőde		Beíratott gyermekek
	intézmények	férőhelyek	
	száma		
1990	1 003	50 250	40 825
2000	532	24 965	29 561
2001	532	24 394	28 981
2002	523	24 078	28 847
2003	515	23 771	29 422
2004	527	23 911	30 347
2005	530	23 766	30 230
2006	543	24 255	31 153
2007	556	24 934	32 010
2008	594	25 937	33 726
2009	625	26 687	34 694
2010	668	32 516	35 782
2011	689	35 450	36 685

Alapellátás a számok tükrében VIII.

Területi egység, népességnagyság	A működő		Beíratott gyermekek (V. 31- én)	A beosztott gondozónők száma	Ebből: a szakképzett gondozónők aránya, %
	intézmények	férőhelyek			
	száma				
Ország összesen	689	35 450	36 685	6 628	94,4
Közép- Magyarország	223	14 855	14 682	2 732	92,1
Közép-Dunántúl	79	3 531	3 640	669	97,7
Nyugat-Dunántúl	67	3 209	3 574	625	97,1
Dél-Dunántúl	53	2 336	2 348	431	95,6
Dunántúl	199	23 931	9 562	1 725	96,8
Észak-Magyarország	54	2 209	2 319	450	98,2
Észak-Alföld	106	4 621	4 845	829	95,9
Dél-Alföld	107	4 689	5 277	892	93,5
Alföld és Észak	267	11 519	12 441	2 171	95,4

Alapellátás a számok tükrében IX.

Területi egység, fenntartó	Helyettes szülő			Gyermekek átmeneti otthona			Családok átmeneti otthona		
	ellátást biztosítók száma	engedélyezett férőhelyek	gondozott gyermekek száma	engedélyezett férőhelyek	gondozott gyermekek száma	gondozott szülők száma	engedél- yezett férőhely- ek	gondozo- tt gyermek- ek száma	gondozo- tt szülők száma
Ország összesen	245	576	32	505	309	30	3 900	2 249	1 520
Közép- Magyarország	76	159	10	226	140	8	1 611	947	617
Közép-Dunántúl	19	39	2	24	19	–	382	212	150
Nyugat-Dunántúl	28	56	3	36	19	–	248	143	106
Dél-Dunántúl	56	174	12	12	11	1	403	182	180
Dunántúl	103	269	17	72	49	1	1 033	537	436
Észak- Magyarország	103	13	–	72	53	2	338	202	110
Észak-Alföld	7	40	3	52	28	7	587	357	210
Dél-Alföld	24	95	2	83	39	12	331	206	147
Alföld és Észak	110	53	3	124	81	9	925	559	320

17. § (1) Az e törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptervékenység keretében

- a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,**
- b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,**
- c) a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó,**
- d) a rendőrség,**
- e) az ügyészség,**
- f) a bíróság,**
- g) a pártfogó felügyelői szolgálat,**
- h) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,**
- i) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,**
- j) a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok,**
- k) a munkaügyi hatóság.**

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek

- a) jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál,*
- b) hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.*

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

(4) Ha az (1) bekezdés a)–i) és k) pontjában meghatározott személy vagy az (1) bekezdés a)–i) és k) pontja szerinti szerv alkalmazottja a (2) vagy (3) bekezdésben foglalt jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, a gyámhivatal – jelzésre vagy hivatalból – értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz az érintett személlyel szembeni fegyelmi felelősségre vonás megindítására. A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén a gyámhivatal büntetőeljárást kezdeményez.

A gyermeki jogok és a szolgáltatások kapcsolata

Legfontosabb feladatok a magzatok, csecsemők védelmében:

- a család/szülők segítése
- a hiányzó ismeretek pótlása, önérdek érvényesítő képesség javítása
- személy higiénés ismeretek átadása, vagy átadásának megszervezése
- a magzat/ gyermek jogainak ismertetése, a szülői szerepkör felelősségének hangsúlyozása
- a deprivációhoz vezető élethelyzetek felismerése és kezelése
- válsághelyzetbe került várandós anyák, illetve a titkolt terhesség eseteinek szakszerű kezelése minden résztvevő szakember által

A gyermek egészséges testi, érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődése
A magzati/ gyermeki jogok érvényesítése

A gyakorlati munka/megelőzés lehetőségei

- Közös felelősség a jelzőrendszer tagjaival a súlyos válsághelyzetek megoldásában.
- A tanácsadáson, egyéni esetkezeléseken túl a hibás életviteli, családi gazdálkodási, szoció- kulturális tényezők kiszűrése és kezelése.
- Életmód tanácsadás, a hiányzó elemek közös erővel történő pótlása
- Prevenció, és intervenció összehangolása az egyházi, civil és önkormányzati szervezetekkel, ellátókkal. Egymás tájékoztatása és a hasznos információk szisztematikus gyűjtése.
- Közös felmérések, a különböző területek adatbázisaink átjárhatóvá tétele, egymással való megosztása

A gyakorlati munka/megelőzés lehetőségei

- A Családsegítő szolgálatokban működő adósságkezelési és életvezetési tanácsadás lehetőségeinek kiaknázása.
- A családi szerepek erősítése, célzott programok megvalósítása a gyermekjóléti ellátórendszerrel, civil és egyházi szervezetekkel.
- Az egyes szolgáltatásokban/intézményekben elérhető segítő szakemberek tevékenységének, a futó programok összehangolása. Az egészséges környezet, életmód, táplálkozás készségeinek közös oktatása.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Katona Gergely
gyermekjóléti alapellátási főreferens

Emberi Erőforrások Minisztériuma
Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatások Főosztálya

Tel.: 06-1-795-31-35
e-mail:gergely.katona@emmi.gov.hu